

Dato: 13. mai 2024 Fra/til: 0900-1400

Referent: Julie Gjørtz Howden, Eyvor Kristin Aas Møteleder: Andreas Bjelland Eriksen

Saksnr.: 23/2456

Til stede: Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister
Solveig Schytz, fylkesråd Akershus fylkeskommune
Lavrans Kierulf, fylkesvaraordfører Buskerud fylkeskommune
Anne Strømøy, fylkesordfører Vestfold fylkeskommune
Annette L. Raakil, fylkesvaraordfører Østfold fylkeskommune
Lene Conradi, ordfører Asker kommune
Ulf Erik Knudsen, varaordfører Drammen kommune
Lasse Køhler Botten, varaordfører Frogn kommune
Tom Mello, ordfører Færder kommune
Vigdis Stensby, ordfører Hamar kommune
Christina Bratli, ordfører Horten kommune
Mona Vauger, ordfører Hvaler kommune
Andreas Kagiavas Torp, ordfører Krødsherad kommune
Birgitte Gulla Løken, ordfører Larvik kommune
Kjartan Berland, ordfører Lillestrøm kommune
Simen Nord, ordfører Moss kommune
Cathrine Kjenner Forsland, ordfører Nesodden kommune
Marit Kristine Veia, byråd for miljø og samferdsel Oslo kommune
Karoline Fjeldstad, ordfører Rakkestad kommune
Tore Pedersen, Statsforvalteren i Innlandet
Gunnhild Dalaker Tuseth, Statsforvalteren i Oslo og Viken
Grete Helgås, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Espen Søylen, direktør Oslofjorden friluftsråd
Ole-Kristian Bergerud, Norges Bondelag
Alessandro Astroza, Norges Fiskarlag

Utkast til referat fra Oslofjordrådetets møte i Horten 13. mai 2024

I forkant av rådsmøtet ble alle deltakere invitert til omvisning på besøkssenter for Oslofjorden, med innledning av Katja Buen fra Horten kommune og Geir Endregard fra Inspiria Science Center i Sarpsborg.

Kl. 10 ble rådsmedlemmene ønsket velkommen av ordfører i Horten kommune, Christina Bratli, og Anne Strømøy, fylkesordfører i Vestfold fylkeskommune. Deretter ledet Katja Buen fra Horten kommune alle deltakerne på en kort rundtur i vannkanten for å se på god og dårlig strandsoneforvaltning.

Innledning av klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen

Det er et stort press på Oslofjorden, men er også iverksatt positive tiltak siden forrige rådsmøte. Blant annet har regjeringen sendt ny gjødselvereforskrift på høring, og det har kommet klare signaler om strengere krav til avløpsrensing. Det jobbes fortsatt med forbudet om tømning av septik i fjorden. I tillegg vil regjeringen komme med ytterligere 20 millioner kroner i RNB 2024 til tilskuddsordningen for kommunenes planlegging av renseanlegg.

Angående tillatelsen som ble gitt til Chemring Nobel til økte utslipp av nitrogen i fjorden, var denne begrunnet i forsvarspolitiske hensyn og behovet for å produsere mer ammunisjon, både for Ukrainas forsvarskrig og for vår sikkerhetssituasjon her i Norge. Produksjonsøkningen har direkte betydning for Norges forsvarsevne og annen krigsinnsats. Likevel må vi sikre at utslippene ikke skal bli større enn absolutt nødvendig, og Chemring Nobel jobber med nye tekniske løsninger for å kunne redusere utslippene sine så raskt som mulig. Klima- og miljøministeren skulle gjerne hatt en mer inkluderende prosess i forkant av avgjørelsen, men forsvarshensyn, tidshensyn og at saken var børssensitiv gjorde at det var vanskelig å ha en annen prosess i forkant. Samtidig er det viktig å se fremover og sikre god involvering i videre prosess.

Med hensyn til dagens tema mener mange at kommunene må fratas ansvar i arealforvaltningen. Hele 84 % av Norges areal forvaltes av kommunene, og disse har et ansvar i å stopp nedbyggingen, tenke annerledes, rydde opp og avsette arealer til natur- og friluftsmål.

Marit Vea, byråd i Oslo kommune

Mange har forståelse for hensynet bak utslippstillatelsen til Chemring Nobel, men reagerte på at de ikke ble varslet da tillatelsen ble gitt. Selv om utslippene fra bedriften blir mindre enn først anslått, må regjeringen se på hva som kan iverksettes av kompenserende tiltak også på kort sikt. Oslo kommune har opparbeidet mye kompetanse på området og ønsker sterkt å bidra. Byråden oppfordret andre kommuner til å ta kontakt med Oslo for å få råd og hjelp.

Lene Conradi, ordfører i Asker kommune

Tillatelsen til Chemring Nobel kom inn som en stor og akutt plansak i kommunen. Vi er bekymret for tilstanden i fjorden frem til renseanlegget er på plass i 2027 og mener dette er et stort tilbakeslag i Oslofjordarbeidet.

Solveig Schytz, fylkesråd i Akershus fylkeskommune

Akershus fylkeskommune har opprettet en tilskuddsordning – Oslofjordfondet – på totalt 25 millioner kroner som offentlige aktører, organisasjoner og næringsliv kan søke på. Fylkeskommunen jobber med strategiske satsingsområder og partnerskap.

Espen Søilen, Oslofjorden friluftsråd

Utslippene fra Chemring Nobel vil være i den delen av fjorden som er viktigst for naturmiljø og friluftsliv. Selv om utslippet relativt sett er lite, vil det kunne ha stor betydning. Det bør utredes muligheter for alternative tiltak frem til 2027.

Ole-Kristian Bergerud, Norges Bondelag

Bønder rundt Oslofjorden jobber med avrenning og tiltak hver dag. Blant annet sår de fangvekster for å hindre avrenning. Det er pågående jordbruksforhandlinger og vi la merke til at det er gitt et godt ekstra tilbud til alle fylkene langs fjorden på RMP og avrenning. Gjødselforskriften ønskes velkommen, men det trengs midler til å bygge gjødselfagere. Minner om at matsikkerhet også er viktig beredskap.

Vigdis Stensby, ordfører Hamar kommune

Hamar og tre andre kommuner sitter på en patent for nitrogenrensing. Problemet er kommersialisering, det er vanskelig å få den ut i markedet. Den er bygget på en biologisk renseform, og fungerer veldig bra. Kongsberg-gruppen skal teste ut patenten, og den brukes allerede på fosfor.

Presentasjon ved Birgitte Gulla Løken, ordfører i Larvik kommune, om Larvik kommunes arbeid med strandsoneforvaltning og prosjekt om planvask

Larvik kommune fører en restriktiv forvaltning av strandsonen. Sammenlignet med andre kommuner har Larvik en ganske åpen strandsone, til tross for mange hytter. Kommunen har blant annet Norges første og lengste kyststi.

Larvik kommune gjennomførte et strandsoneprosjekt 2005 og 2009. Formålet med prosjektet var å forbedre allemannsretten i utmark i kystsonen. Gjerder, kjettinger, skilt og andre faste installasjoner ble fjernet, og resultatet ble en mer åpen strandsone. Kommunen vurderer å gjenoppta prosjektet, for det kommer stadig nye installasjoner.

I tillegg arbeider kommunen aktivt med strandsoneforvaltning, og har fått prosjektmidler til planvask i samarbeid med Holth og Winge. Larvik har over 800 eksisterende planer. Mange av de gamle reguleringsplanene tar ikke miljøhensyn, avviker fra gjeldende lovgivning, og gir ofte ikke uttrykk hva som politisk sett er ønsket utvikling. Meningen med prosjektet er å utvikle metoder som andre kommuner kan bruke i sine planopprydningsprosjekter.

Presentasjon av Nikolai Winge, Holth og Winge: Strandsoneforvaltning i skjæringsfeltet mellom juss og politikk

Opprydding i gamle reguleringsplaner er viktig for kommunene som et ledd i å sikre god arealplanlegging. Gamle planer skaper enorme utfordringer og er ikke i samsvar med bla dagens lovverk og politikk.

Larvik kommune er en forsøkskommune for å utvikle et system for å oppdatere gamle kommuneplaner. Alle kommuner tjener på å rydde opp i disse gamle arealplanene.

Neste uke kommer en ny veileder fra KDD om planarbeid. Fylkeskommunene har kommet på banen i det siste, og fungerer bra som kunnskapsleverandører. I tillegg må staten må være tydeligere. Statsforvalterne har ulik innsigelsespraksis. Lite kunnskap om dette i kommunene og plan- og bygningsloven gir kommunene stort ansvar. Dersom dispensasjonspraksisen skal begrenses, er det behov for nye prosessregler, ikke bare en opprydding i regelverket.

Utfordringen for kommunene er at skillet mellom fakta, juss og politikk blandes sammen. Dette har betydning for kommunenes handlingsrom. Jussen setter klare rammer for utvikling av strandsonen, og allmenne hensyn skal være bærende. Det faktiske aspektet handler om å klargjøre faktiske forhold, noe som ofte krever grundige undersøkelser. Det juridiske aspektet handler om å finne løsningen på rettslige spørsmål. Det politiske aspektet handler om prioriteringer og løsninger for fellesskapets beste.

Tre sentrale styringsmidler i kommunenes arealforvaltning:

- Arealplanlegging, i utgangspunktet et politisk spørsmål. Hvordan vil politikerne at et areal skal forvaltes?
- Dispensasjon, utelukkende et juridisk spørsmål. Her har lovgiver bestemt grensene, og disse skal ikke være gjenstand for lokalpolitikk.
- Ulovlighetsoppfølging, man kartlegger situasjonen og følger opp ulovligheter. Dette er også et juridisk spørsmål.

Kommentar fra klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen:

Vi har mulighet til å bruke satellittbilder og lignende for å kartlegge. Vi må klare å sette tydelige rammer med arealregnskap. Vi skal utarbeide naturregnskap. Mål er å legge til rette for lokal utvikling og finne de arealene hvor vi sier ja til utbygging og de arealene hvor vi tar vare på naturen. Da blir det automatisk lavere konfliktnivå.

Presentasjon av Kristin Nordli, Kommunal- og distriktsdepartementet, planavdelingen

Oppdaterte planer er løsningen for å unngå mange dispensasjoner. Planene må ta inn over seg nye problemstillinger på natur- og klimaområdet. Det kan være utfordrende at man hele tiden får oppdatert kunnskap om arealforvaltningen. Bedre digitale verktøy bidrar til bedre kunnskap om planområdet. Det bør utvikles lokale arealregnskap som del av kunnskapsgrunnlaget før planleggingen. Departementet har utgitt en veileder om lokale arealregnskap.

Felles regionalt kunnskapsgrunnlag er viktig i planarbeidet, og gir støtte i regionale planoppgaver. Det er opprettet et kystsonenettverk som et tiltak i oppfølging av Oslofjordplanen. Summen av alle enkeltvedtak i kommunen gir utfordringer med tilgjengelighet i strandsonen. Med en overordnet tilnærming vil man få bedre resultater.

Det er viktig å ta stilling til arealbruk i sjø og at det ikke er konflikt mellom restaureringsprosjekter. I strandsonen er det viktig å bruke digitale verktøy. Det gir bedre grunnlag for planlegging. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen veileder på at strandsonene rundt Oslofjorden skal behandles strengt (sone

1). Kommunene er planmyndighet én nautisk mil utenfor grunnlinja og må i planleggingen ta stilling til arealbruken i sjø, der også hensyn til naturmangfold og viktig og restaurert natur må vurderes.

Kommentar fra klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen:

Vi har en jobb med å tenke nytt og annerledes. Oslofjordplanen har helt konkrete tiltak og det har skjedd mye. Mange kommuner har laget hensynssoner i sjø. Når vi vet at 2/3 av strandsonen er privatisert, så er det en stor verdi for allmennheten at alle kommuner må bli bedre på planlegging.

Diskusjon over temaene:

- *Hvordan kan kommunene i større grad sikre naturverdiene i strandsonen og fjorden/ sikre at Oslofjorden med strandsone ivaretas gjennom arealplanleggingen?*
- *Hvilke barrierer opplever dere i dette arbeidet?*
- *Hvordan kan staten bidra til å sikre at kommunene ivaretar naturverdiene i strandsonen og fjorden (iht. Oslofjordplanens tiltak 24, 25 og 59)?*
- *Hvordan går det med fylkeskommunenes arbeid med å vurdere en interregional plan (T 57 og 58)?*

Mona Vauger, ordfører Hvaler kommune

Viktig å tenke på hva Oslofjorden betyr for folkehelsen i kroner og øre. Vi leverer folkehelse til halve Østlandet da vi har nye hyttefolk og turister. Vi er opptatt av planer i strandsonen, og det er stor kreativitet for å få bygget ut i strandsonen. Privatisering kan ofte være fordekt som gode formål. Det kan være tøft for den enkelte kommune å stå imot sterke næringslivskrefter, og det burde være enda mer samarbeid mellom kommunene langs fjorden.

Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister

Kystsonenettverket som er opprettet som en del av tiltaksplanen, er ment å være en arena for erfaringsutveksling og samarbeid mellom kommunene.

Solveig Schytz, fylkesråd Akershus fylkeskommune

Vi synes kystsonenettverket fungerer veldig godt og er opptatt av å bruke det enda mer. Vi mener vi når målene bedre uten å lage en felles regional plan, men ønsker å lage en felles plan med Oslo som tar inn mange av de aktuelle temaene.

Simen Nord, ordfører Moss kommune

I arealforvaltningen må ulike hensyn veies mot hverandre, og det er vanskelig å skape forståelse for ulike hensyn. Moss åpner nå opp tidligere industrisoner, noe som får konsekvenser for naturområder på utsiden. Naturhensyn og hensyn til allmennheten er ofte i konflikt med hverandre. Eksempler fra Moss viser at ferdsel sliter på naturen. Det kan være utfordrende å legge begrensninger for hvordan privatpersoner kan bruke

eiendommen sin. Kan det være bedre å knytte dispensasjoner til vilkår som forbedrer tilgang og ferdsel på andre måter?

Skulle ønske man så på det nasjonale regelverket og la mer til rette for at dispensasjoner i strandsonen blir vurdert etter annet regelverk. Man kunne også hatt sterkere føringer på hvordan planer kan bli godt regelverk. Moss har et stort strandsoneprojekt. Så langt er et stort antall ulovlige bygg oppdaget. Vi jobber også med et nytt renseanlegg til 2 milliarder kroner, som vil bli tett på strandsonen og naturverdiene. Det er vanskelig å kommunisere til innbyggerne hvorfor kommunen må bruke disse pengene når staten tillater større utslipp. Staten burde hatt en sterkere koordinerende rolle på Østlandet, hvor befolkningstrykket er stort.

Nikolai Winge, Holth og Winge

Det finnes enorme muligheter for kommunene i plansystemet og det er ikke altfor krevende å sette grenser i kommuneplanens arealdel. Man trenger noen som kan gjøre jobben og rydde opp i planene. Kommunene må sette grenser for hvor utbygging kan skje og ikke skje. Dette er enkelt og vil løse mange konflikter og tvilsspørsmål.

Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister

Det er summen av belastninger som gjør dette krevende. Vi må vise til at nabokommunen også gjør slike ting og at dette er en dugnad.

Annette Raakil, fylkesvaraordfører Østfold fylkeskommune

Kommunens planarbeid fungerer kanskje ikke alltid helt etter hensikten.

Det er ulike oppfatninger av definisjoner og regler i arbeidet. For eksempel er definisjonen av arealregnskap ulikt i ulike kommuner. Dette må samkjøres bedre. Fylkeskommunen har fått overført myndighet til å gi veiledning til arealplanlegging, og vi ser en økning i behovet for veiledning i kommunene. Tillatelser til tunikatproduksjon og næring i sjø ligger på samme sted. Kommuner kan nå få spørsmål om tunikatoppdrett. Østfold skal vedta nye regionale planer neste år.

Grethe Helgås, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalterne bør ha tettere oppfølging av kommunens dispensasjonspraksis. Har sett på sakene de har fått på høring i en fireårsperiode, og det viser stor forskjell mellom kommunenes praksis. I 1/3 av sakene har statsforvalteren frarådet dispensasjon. I 60 % av disse tilfellene avslår kommunene dispensasjon, men i 40 % av sakene gir kommunen likevel dispensasjon. Mange dispensasjonssaker er dårlig begrunnet, og det vises ofte til hensyn av privat karakter, ikke allmennheten. Mange kommunene følger ikke opp de nasjonale signalene om å skjerpe inn praksisen. Det kan være krevende å ta strandsonen inn i kommuneplanregulering, men kommunene kan også lage egen plan for strandsonen. Kommunene må bli bedre til å følge sine egne planer.

Ulf Erik Knudsen, varaordfører Drammen kommune

Det er viktig at kommunene tilrettelegger for vedlikehold og infrastruktur slik at folk kan bruke naturen og fritidsboligene sine. Drammen har planlagt et stort renseanlegg sammen med Asker og Lier for å imøtekomme de nye kravene. Kostnadene vil måtte

tas av innbyggerne gjennom avgifter. Dette er et nasjonalt anliggende, og mener staten må være mere på banen ift det økonomiske, så ikke vanlige folk "knekker ryggen".

Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister

Hele 2/3 av renseanlegg i Norge oppfyller ikke dagens renskrav. Vi må huske at skattebetalerne og staten er i sum er samme enhet. Finansieringen vil ikke bli enklere ved å gå bort fra selvkostprinsippet. Det kan planlegges billigere løsninger dersom flere kommuner går sammen.

Tom Mello, ordfører Færder kommune

Det er uheldig at man diskuterer strandsoneproblematikken innenfor rammene av ren Oslofjord. Kan ikke se at dette har noe med hverandre å gjøre. Uenigheter knyttet til strandsoneproblematikk blir overført til ren Oslofjord, hvor det ellers stort sett er enighet. Vi bør heller rendyrke diskusjonen om Oslofjorden uten strandsonedebatten. I Færder er det blitt bygget i strandsonen gjennom flere tiår. Sittende politikere får svi for det som skjedde på 50- og 60-tallet. Vi bør ha mer oppmerksomhet på uteområder, dette er noe helt annet nå enn for 30-40 år siden.

Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister

Noe av bakgrunnen for arealforvaltningsdiskusjon er at det er visse grep som må unngås. Det handler om å få nye perspektiver på hva man må unngå. Vi er vant til å tenke på klimarisiko, men vi er ikke flinke nok til å tenke på naturrisiko og på hvilke økosystemer som ikke er nedbygd. Fysisk påvirkning er en viktig faktor for tilstanden i ytre Oslofjord jf. rapporten fra Havforskningsinstituttet forrige uke. Ingen grunn til å tro at dette er bedre i indre Oslofjord.

Anne Strømøy, fylkesordfører Vestfold fylkeskommune

Vestfold støtter utspillet om å legge bort interregionale planer? Gjeldende lover og regler er tilstrekkelige, det er håndhevingen som er problemet. Noen typer utvikling av strandsonen er også ønskelig, for eksempel omgjøres gamle industritomter til boliger. Enkelte av kartlagene kan vaskes og bli mer presise. Vi opplever at det jobbes med arealnøytralitet i fylkene. Det ble avholdt et møte i Østlandssamarbeidet forrige uke, hvor det ble hevdet at det ikke finnes nok kompetanse om rensing i Norge til å løse de utfordringene man står i nå. Staten må ta ansvar for å bruke den kompetansen vi har på best mulig måte. Mangel på kompetansen setter begrensninger på fremdriften.

Nikolai Winge, Holth og Winge

Det er en annen stemning i strandsonedebatten nå enn for 20 år siden. Oppfordrer kommunene til å utarbeide kommunedelplan med differensiert strandsoner og at kommunen følger lojalt opp den planen. En kommunedelplan på strandsonen har rettslig virkning. Dette er en glimrende anledning til en opprydding i strandsonen og planarbeidet i strandsonen.

Kjartan Berland, ordfører Lillestrøm kommune

Det er positivt å ha disse rundene, det kommer mye inspirasjon og tankevekkende problemstillinger. Lillestrøm kommune har utfordringer med nitrogenrensing. Har et stort vannverk fra 2005. Dette har nitrogenrensing, men kapasiteten må utvides. Bare dette selskapet må investere for 8,7 milliarder fremt til 2032. Har også avløpsanlegg fra 2016,

topp moderne, men uten nitrogenrensing. Viktig å heve blikket litt, se på samarbeidsmuligheter, se på hvordan andre kommuner løser dette.

Birgitte Gulla Løken, ordfører Larvik kommune

Investeringene som skal veltes over på innbyggerne er svært krevende. Er det muligheter for å gjøre noe med avskrivningstiden slik at det betales tilbake over lengre tid? Tilgang til kompetanse er også krevende, og staten bør ta en større koordinerende rolle.

Vigdis Stensby, ordfører Hamar kommune

Mange kommuner, inkludert Hamar, har funnet gode renseløsninger. Problemet er at dette er anbuds materiale hvor man skal ta dyre valg som skal stå seg langt inn i fremtiden. Kommunene blir overlatt til konsulenter og dere kunnskap eller mangel på sådan. Det er et ønske om at staten skal bidra med mer kunnskap om de løsningene som finnes. Mjøs-kommunene har hatt et prosjekt som heter Oppdrag Mjøsa, alt vann derfra renner ut i Oslofjorden. Her kan man blant annet se Mjøsas friskhetsnivå i sanntid. Burde ha sterkere kobling mellom prosjektet og arbeidet med Oslofjorden.

Espen Søilen, Oslofjorden Friluftsråd

Dette møtet illustrerer de store forskjellene i kommunene. 12 av 118 drenerende kommuner er representert. Det er et stort behov for nettverk og kunnskap. Kommunene forholder seg til det samme regelverket, men på veldig ulike måter. Mange interessen motsetninger i lokalpolitikken og få som snakker naturens sak. Det er viktig å trygge kommunene i de saken som skal behandles, og frustrerende at politikere fatter ulovlige vedtak. Vi har et overordnet ansvar for å sørge for at lokaldemokratiet fungerer.

Lene Conradi, ordfører Asker kommune

Vi har nettopp laget ny kommuneplan, arealdel, uten innsigelser, som skal være i tråd med det som er tatt opp og planlagt i strandsonen. Gjennom denne planen er strandsone definert i hele kommunen. Vi har kartlagt alt utslipp fra egen kommune, brutt ned til hver enkelt sektor. Det må skje et løpende og systematisk arbeid med Oslofjordplanen.

Nikolai Winge, Holth og Winge

Det ligger store penger i utbygging. Det må komme en hjemmel i plan- og bygningsloven som må gjelde restaurering, og som gir mulighet for å ta penger fra byggeprosjekter og overføre til miljøtiltak. Dette vil være viktig for å innfri naturavtalen.

Christina Maria Bratli, ordfører Horten kommune

Vi ønsker oss tydeligere prioriteringer slik at summen av lovlige tiltak også går ned. Det er også ønskelig med ekstra støtte til de som vil ta i bruk sensorteologi. Gi oss strengere regler og sats på teknologi.

Avslutning ved Andreas Bjelland Eriksen, klima- og miljøminister

Takk for et godt møte med mange gode spørsmål og god debatt. Formålet med disse møtene er ikke å rette pekefinger mot enkeltkommuner, men se på enkelttiltak som vi kan bistå med. Planlegging kan være krevende å stå i fordi avveininger noen ganger kan være vanskelige.

Muligheten og retten til å drive lokal samfunnsplanlegging ligger der, det er bare å gripe den. Det kan være vanskelig å stå i slike saker lokalt, og de kan by på vanskelige avveininger. Vi skal være med å se på hvordan kompetansen kan brukes på best mulig måte. Nå ligger det 52 mill. kr i sum på tilskuddsordningen til nitrogenrensing fra avløpsrenseanlegg innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, og det kan være mye å spare på felles planlegging. Vi må også sørge for at kompetansen fra de kommunene som har gjort dette videreføres til andre..

Mye handler om god kommunikasjon, og saken om Chemring Nobel er et eksempel på hvor viktig dette er. Vedtaket ble dårlig kommunisert, og det må vi ta lærdom av. Vi må kommunisere åpent og ærlig om alt som handler om Oslofjorden, og sørge for at vår kommunikasjonsplattform er bred nok. Slik at folk der ute ser det, hører det, og forstår det. Alle tiltak, inkludert septikforbudet, må kommuniseres godt. Hvordan sørger vi for at de rette folkene forstår de rette tiltakene i planen? Vi vet hva vi må gjøre og man har fått til Mjøsa før som gikk fra å være svært forurensset til en god miljøtilstand.

Jon Lasse Bratli, prosjektleder, sekretariatet for tiltaksplan Oslofjorden

Det ble informert om status på arbeidet med Oslofjordplanen, se vedlagte presentasjon.